

ເສດຖະສາດສິ່ງແວດລ້ອມ

ທັດສະນະໝາຍເຖິງທຸກຢ່າງ

ເພື່ອຈະເຮັດໃຫ້ການພັດທະນາ ມີຄວາມຍືນຍົງ ຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ພຽງແຕ່ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ລະບົບນິເວດວິທະຍາເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຕ້ອງແກ້ໄຂບັນຫາຄວາມຕ້ອງການ ຂອງສັງຄົມອີກດ້ວຍ, ໂດຍສະເພາະຄວາມທຸກຈົນ, ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບລະຫວ່າງສ່ວນບຸກຄົນ ແລະ ຊຸມຊົນ ໄປຄຸງຄູ່ກັບການສ້າງກຳໄລອັນເປັນທີ່ເພິ່ງພໍໃຈ ໃຫ້ຜູ້ພັດທະນາ. ການປົກປັກຮັກສາ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ຄວາມຍຸດຕິທຳ ໃນສັງຄົມ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງ ທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຕ້ອງປະສົບຜົນສຳເລັດ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ເບົາໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງປະກົດຜົນເປັນຈິງ.

ທັດສະນະຕໍ່ແຕ່ລະສ່ວນປະກອບ ຂອງການພັດທະນາ ແບບຍືນຍົງ ຖືກກຳນົດຮູບແບບ ດ້ວຍຄຸນຄ່າທາງດ້ານບຸກຄົນ ແລະ ວັດທະນະທຳ ແລະ ມາຕະຖານ. ດັ່ງນັ້ນ, ທັດສະນະ ຈຶ່ງເປັນສິ່ງຄວບຄຸມບັນຫາ, ຄວາມປາດຖະໜາ, ຄວາມພະເຍີທະຍານ, ດັ່ງນັ້ນ, ການເຄື່ອນໄຫວທີ່ພວກເຮົາເຕັມໃຈຈະດຳເນີນກ່ຽວກັບສ່ວນປະກອບພື້ນຖານທັງ 3 ຢ່າງທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງ ຈຶ່ງເປັນອັນກຳນົດວ່າ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງແມ່ນ ຈະເປັນໄປໄດ້ ຫຼື ບໍ່.

ທັດສະນະຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ

- ທັດສະນະພື້ນຖານ ກ່ຽວກັບສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ໄດ້ຈັດປະເພດອອກ ມີຢູ່ 4 ປະເພດດັ່ງນີ້: **ການຖືເອົາຜົນປະໂຫຍດເປັນສຳຄັນ** - ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ລະບົບນິເວດວິທະຍາ ເກີດຂຶ້ນມາ ແມ່ນເພື່ອຊຸດຄົ້ນອອກມາໃຫ້ເກີດປະໂຫຍດ ທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແກ່ມະນຸດ. ຖ້າປະສິດທິຊຳກວ່າໄວ້ໂດຍທຳມະຊາດ, ຊັ້ນສ່ວນຕ່າງໆທີ່ປະກອບເປັນສິ່ງແວດລ້ອມ (ດິນ, ນ້ຳ, ຕົ້ນໄມ້, ສັດ, ແຮ່ທາດ) ຈະບໍ່ມີຄຸນຄ່າຫຼາຍ ຈົນກ່ວາພວກມັນຈະຖືກຊຸດ

ຄົ້ນອອກມາແປຮູບເປັນຜົນຜະລິດສຳຫຼັບການນຳໃຊ້ຂອງມະນຸດ.

- **ທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ** - ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ລະບົບນິເວດວິທະຍາ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການອະນຸລັກ ຍ້ອນວ່າມັນເປັນສິ່ງເອື້ອອຳນວຍຊີວິດເທິງໜ້າໂລກນີ້.
- **ທາງດ້ານສູນທຣີຍະພາບ** - ສິ່ງແວດລ້ອມ ມີຄຸນຄ່າ ເປັນແຫຼ່ງ ຂອງຄວາມສວຍງາມ ອັນມີຜົນປະໂຫຍດ ທາງດ້ານຈິດວິທະຍາ, ດ້ານການເຊື່ອຖືແລະ ການທາງດ້ານພື້ນຟູ ຕໍ່ມະນຸດ.
- **ທາງດ້ານສິນລະທຳ** - ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ລະບົບນິເວດວິທະຍາ ເປັນເຮືອນຮັງຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ ແລະ ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດເຫຼົ່ານີ້ມີສິດທີ່ຈະດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນນີ້. ໜ້າທີ່ ຂອງມະນຸດ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ເຄົາລົບ ແລະ ປົກປັກຮັກສາ ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດທັງໝົດ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງພວກມັນ. ໃນປີ 1973, ທ່ານ Schumacher ເອີ້ນທັດສະນະເຫລົ່ານີ້ວ່າ "ນິເວດວິທະຍາແຫ່ງການເຄົາລົບ"

ເປັນທີ່ແນ່ນອນແລ້ວວ່າ ທັດສະນະແຕ່ລະຢ່າງ ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວຂ້າງເທິງນີ້ ຈະຕ້ອງມີອິດທິພົນ ຕໍ່ການປະພຶດຂອງມະນຸດຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນທິດທາງທີ່ແຕກຕ່າງກັນໄປຢ່າງສິ້ນເຊີງ ເລີ້ມແຕ່ ການນຳໃຊ້ແບບເສລີ "ຜູ້ຊະນະເອົາຫມົດ" ຈາກຜູ້ຖືຜົນປະໂຫຍດເປັນສຳຄັນ ຈົນເຖິງ ທັດສະນະຂອງນັກສິນລະທຳ ທີ່ມີຄວາມເຄົາລົບສິດທິຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດຢ່າງຕາຍຕົວ.

ນັກພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ອາດມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຮັບເອົາບາງດ້ານຂອງທັງ 4 ທັດສະນະມານຳໃຊ້.

ທັດສະນະຂອງນັກເສດຖະສາດແບບດັ້ງເດີມ

ເສດຖະສາດ ແມ່ນວິທະຍາສາດ ຂອງການຜະລິດ ແລະ ການແຈກຢາຍ ຄວາມຜາສຸກ. ໃນຖານະ

ເປັນວິທະຍາສາດ, ເສຖະສາດແມ່ນກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການຈັດແບ່ງ ຊັບພະຍາກອນແບບມີປະສິດທິຜົນສູງ ເຊັ່ນ ການຈັດແບ່ງຊັບສິນຢູ່ໃນປະຈຸບັນ (ຕົວຢ່າງ: ເງິນ, ກຳມະສິດ) ລະຫວ່າງ ປະຊາຊົນດ້ວຍກັນ. ເສ ຖະສາດ ຈະມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງກັບສະເພາະແຕ່ວ່າ ຄວາມອິດທິພົນພະຍາຍາມຈະໃຫ້ຜົນທາງດ້ານການ ເງິນໄດ້ຫຼືບໍ່, ໂດຍສະເພາະ ຜົນຕອບແທນສຳຫຼັບຜູ້ທີ່ ດຳເນີນການ, ແຕ່ບໍ່ແມ່ນສຳຫຼັບໝົດທຸກຄົນໃນສັງຄົມ.

ລາຄາຂອງຜະລິດຕະພັນທັງໝົດ ແມ່ນຖືກກຳນົດ ດ້ວຍຄວາມກົດດັນ ທາງດ້ານຄວາມຕ້ອງການຜະລິດ ຕະພັນ, ຄວາມມີພຽງພໍ ຂອງຜະລິດຕະພັນ ແລະ ທ່າແຮງຄວາມສາມາດທາງດ້ານການຈ່າຍ ຂອງຜູ້ຊົມ ໃຊ້. ລາຄາຂອງຜະລິດຕະພັນ ຈະບໍ່ມີການພົວພັນກັບ ຄຸນຄ່າຕົວຈິງທີ່ມີຕໍ່ສັງຄົມ ໂດຍອັດຕະໂນມັດ. ຖ້າ ຫາກວ່າເປັນດັ່ງນັ້ນ, ສິນຄ້າພື້ນຖານທີ່ຈຳເປັນ ເຊັ່ນ: ນ້ຳສະອາດ ແລະ ອາກາດ ອາດຈະມີລາຄາສູງກ່ວາ ວັດຖຸອື່ນໆ ຕົວຢ່າງ: ຄຳ ຫຼື ເພັດ. ເສຖະກິດ ຈະບໍ່ ພິຈາລະນາເຖິງຄຸນຄ່າ ຂອງບຸກຄົນ ຫຼື ຊຸມຊົນ ຫຼື ຊົນເຜົ່າ ຍ້ອນວ່າ ໃນຖານະເປັນວິທະຍາສາດ ມັນຈຶ່ງ ບໍ່ຂຶ້ນກັບສິ່ງດັ່ງກ່າວ.

ນັກເສດຖະກິດດັ້ງເດີມ ສ່ວນໃຫຍ່ ຈະມີທັດສະ ນະ ຍຶດຖືຜົນປະໂຫຍດເປັນຫຼັກ ຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ, ແລະ ເຊື່ອວ່າ ຊັບພະຍາກອນ ທຳມະຊາດ ບໍ່ມີຄຸນ ຄ່າໂດຍທຳມະຊາດ ຈົນກ່ວາຊັບພະຍາກອນ ດັ່ງກ່າວ ຈະຖືກຜະລິດ ແລະ ແປສະພາບເປັນສິນຄ້າ ທີ່ຂາຍ ໄດ້. ດັ່ງນັ້ນ, ສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດ ແລະ ລະບົບ ນິເວດວິທະຍາ ຈຶ່ງຖືກພິຈາລະນາວ່າ ເປັນສິນ ຄ້າສ່ວນລວມສຳຫຼັບທຸກຄົນເພື່ອການຂຸດຄົ້ນ. ຕົ້ນ ທິນຈາກທຳມະຊາດ - ສ່ວນເສດເຫຼືອ ຂອງການສະ ສົມ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ໃນຊ່ວງເວລາໃດ ໜຶ່ງ - ແມ່ນບໍ່ໄດ້ກຳນົດໃຫ້ມີຄຸນຄ່າທາງເສດຖະກິດ. ດັ່ງນັ້ນ, ' ລະບົບນິເວດວິທະຍາ ຈຶ່ງເປັນຜູ້ຖືມູນ ເສດຖະກິດ ໃຫ້ແກ່ມະນຸດ, ໂດຍສະເພາະ ຕໍ່ຜູ້ທີ່ໄດ້ ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ຈາກ ການຜະລິດໃດໜຶ່ງ ເຊິ່ງບໍ່ໄດ້ ຊົດເຊີຍ ຢ່າງເຕັມທີ່ ຕໍ່ການປະກອບສ່ວນ ຂອງທຳ ມະຊາດ.

ເປັນທີ່ຮູ້ກັນດີວ່າ ມະນຸດຕາມຄວາມເປັນຈິງແລ້ວ ແມ່ນບໍ່ໄດ້ຜະລິດອັນໃດເລີຍ, ມະນຸດພຽງແຕ່ແປສະ ພາບຜົນຜະລິດຂອງທຳມະຊາດ ເປັນສິນຄ້າໃນຮູບ ແບບຕ່າງໆ. ເທົ່ານັ້ນ. ມະນຸດແມ່ນຜູ້ຊົມໃຊ້ ມະຫາ ພາກ, ນຳໃຊ້ພະລັງງານ ໃນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ, ທີ່ໃນ ຂັ້ນຕົ້ນແປສະພາບມາຈາກສິ່ງແວດລ້ອມດ້ວຍທຳມະ ຊາດ ໃນຮູບແບບ ຂອງພືດ, ສັດ, ແຮ່ທາດ ແລະ ນ້ຳ.

ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທາງນອກ (Externalized Costs)

ຍ້ອນວ່າເສດຖະກິດຂອງນາຍທຶນແມ່ນກ່ຽວ ຂ້ອງໂດຍກົງກັບການສ້າງກຳໄລ, ດັ່ງນັ້ນ ຄວາມສົນ ໃຈ ຂອງນັກເສດຖະສາດກໍແມ່ນ ການຫລຸດຜ່ອນ ຄ່າ ໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ແປສະພາບທຳມະຊາດ ໃນຂະນະ ທີ່ເພີ່ມລາຄາຂາຍຜະລິດຕະພັນ ຫຼື ການບໍລິການໃຫ້ ໄດ້ສູງທີ່ສຸດ. ກົນໄກໜຶ່ງ ທີ່ໄດ້ນຳມາໃຊ້ຢ່າງກວ້າງ ຂວາງ ເພື່ອບັນລຸຈຸດສຸດທ້າຍ ແມ່ນ "ຫຼີກລ່ຽງ (ນຳ ໄປໄວ້ຢູ່ຂ້າງນອກ" ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍກ່ຽວກັບຊັບພະຍາ ກອນ (ວັດຖຸດິບ) ແລະຄ່າສິ້ນເປື້ອງການຜະລິດ ໃຫ້ໄດ້ຫຼາຍທີ່ສຸດ. ຕົວຢ່າງ: ສິ່ງຜ່ານຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ນີ້ໄປໃຫ້ພາກສ່ວນອື່ນຮັບຜິດຊອບ ຄື: ລັດຖະບານ, ຊຸມຊົນ ແລະ ຄົນຮຸ່ນຫລັງ.

ທັດສະນະແບບເຫັນແກ່ຕົວແບບນີ້ ສະແດງອອກ ໃຫ້ເຫັນໃນ ການຫລຸດຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ຕິດພັນກັບການ ພັດທະນາ ອັນຈະແກ່ຍາວໄປເປັນເວລາຫຼາຍປີໃນອະ ນາຄົດ ດ້ວຍການຄັດເລືອກເອົາຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນ ໄລຍະສັ້ນໆ. ຕົວຢ່າງ ຖ້າຫາກຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ຂອງໂຄງ ການ ເຄື່ອນໄຟຟ້າໃດໜຶ່ງ ເປັນສາເຫດ ໃຫ້ຊຸມຊົນ ມີການຍົກຍ້າຍ, ນັກເສດຖະສາດ ອາດຮັບຜິດຊອບ ພຽງແຕ່ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ການຍົກຍ້າຍ ປະຊາຊົນ ເບື້ອງ ຕົ້ນ ແລະ ຮັບຜິດຊອບໃຫ້ທຸກສິ່ງຢ່າງ ເປັນໄປດ້ວຍ ດີ. ແຕ່ໃນຄວາມຈິງແລ້ວ, ບັນຫາຕ່າງໆ ທີ່ພົວພັນກັບ ການບຽດຍຶດຂອງເຂື່ອນ (ຕົວຢ່າງ ປະຊາຊົນ ຜູ້ທີ່ ຕ້ອງໄດ້ຍົກຍ້າຍອອກ ຍ້ອນການ ກໍ່ສ້າງເຂື່ອນ ຫລື ອ່າງເກັບນ້ຳ ເພື່ອປ້ອງກັນໄພນ້ຳຖ້ວມ) ສາມາດ ແກ່ ຍາວຈົນເຖິງຄົນຮຸ່ນຫລັງ ຫລັງຈາກການຕັ້ງຖິ່ນຖານ

ໃໝ່. ໃນທີ່ສຸດ, ການໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດ ກ່ຽວພັນກັບ ຄວາມທຸກຈົນ ແລະ ຜົນຕາມມາ ທີ່ເກີດມີຕໍ່ການດຳລົງຊີວິດ ທີ່ຍາກຈົນລົງ ຂອງເຂົາເຈົ້າ ຈະຕົກເປັນພາລະຂອງລັດຖະບານ, ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ສັງຄົມທົ່ວໄປ, ແຕ່ບໍ່ແມ່ນ ເປັນພາລະຂອງຜູ້ສະນັບສະໜູນການສ້າງເຂື່ອນ.

- ຕົວຢ່າງທີ່ແທ້ຈິງຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍພາຍນອກມີຄື: ຖ້າຫາກຜູ້ນ ແລະ ຢາຂ້າແມງໄມ້ ຖືກນຳໃຊ້ໃນການກະເສດສຸມ, ທັງບໍລິສັດຂາຍເຄມີ ແລະ ຜູ້ທີ່ຂາຍຜະລິດຕະພັນ ຈະບໍ່ມີໃຜຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ສຳຫຼັບການເສັຽຫາຍຕໍ່ ການປະມົງ ແລະ ຕໍ່ສູ້ຂະພາບຂອງປະຊາຊົນ ທີ່ມີສາເຫດມາຈາກ ນ້ຳໄຫຼປ່າທີ່ເປີ້ເປື້ອນ, ແລະນ້ຳໄຕ້ດິນທີ່ປົນເຈືອດ້ວຍມົນພິດ, ການເຈັບປ່ວຍຂອງຊາວນາ, ຜູ້ນຳໃຊ້ສານເຄມີ ແລະ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນຂ້າງຄຽງ ຈາກພິດຂອງເຄມີ, ການເຈັບປ່ວຍຂອງປະຊາຊົນທີ່ມີຕົ້ນເຫດມາຈາກບໍລິໂພກອາຫານທີ່ເປັນພິດ ຈາກຢາຂ້າແມງໄມ້, ການສູນເສັຽຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນ ຫຼື ການສູນເສັຽແມງໄມ້ທີ່ສຳຄັນສຳຫຼັບການປະສົມພັນພິດ ຍ້ອນພິດຂອງຢາຂ້າແມງໄມ້. ໃນກໍລະນີນີ້, ຜູ້ຜະລິດເຄມີ ເປັນຜູ້ປ່າຍປ່ຽງ ໂຍນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ໄປໃຫ້ຜູ້ອື່ນຮັບຜິດຊອບ.
- ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍພາຍນອກ ຂອງການປ່ອຍນ້ຳເປື້ອນທີ່ບໍ່ໄດ້ບຳບັດ ຈາກໂຮງງານ ລົງໃສ່ແມ່ນ້ຳ ທີ່ລວມມີ ຄວາມເປີ້ເປື້ອນ, ການເປັນພະຍາດ ແລະການ ຕາຍຂອງປາ ໃນເຂດນັ້ນ; ການສ້າງຄວາມເປີ້ເປື້ອນໃນນ້ຳດື່ມ ສຳລັບຊຸມຊົນ ຢູ່ເຂດລຸ່ມເຂື່ອນ ແລະ ການແຊກແຊງເຂົ້າໃນການນຳໃຊ້ແມ່ນ້ຳ ສຳລັບການພັກພ່ອນ, ທັງໝົດນີ້ແມ່ນພາກອື່ນ ເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບ.
- ໃນເມື່ອບໍລິສັດຊຸດຄົ້ນໄມ້ ເລືອກຕັດແຕ່ຕົ້ນໄມ້ທີ່ມີຄຸນນະພາບສູງ ແຕ່ຫຳລາຍຕົ້ນໄມ້ ທີ່ເຫຼືອ ແລະ ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ອື່ນໆ ໃນຂະນະການສ້າງທາງເຂົ້າໄປ, ເຮັດແນວນີ້ຖືວ່າ ເປັນການປະລະຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງ ຊັບພະຍາກອນທີ່

ສູນເສັຽໄປລ້າງເຊັ່ນ: ຜະລິດຜົນປ່າໄມ້ອື່ນໆ, ຕົ້ນໄມ້ເປັນອາຫານ ແລະ ເປັນຢາ, ສັດປ່າ, ຊັບພະຍາກອນນ້ຳ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນ, ທີ່ຢູ່ອາໃສ, ຄຸນຄ່າຂອງຄວາມສວຍງາມ ແລະ ທ່າແຮງຂອງການທ່ອງທ່ຽວ. ແມ້ກະທັ້ງວ່າ ໃນເມື່ອປ່າໄມ້ ຖືກຕັດກັງ ແລະ ທຳການເຄື່ອນຍ້າຍໄມ້ທີ່ມີຄ່າທາງດ້ານການຄ້າອອກທັງໝົດກໍຕາມ, ຈະມີການສ້າງຄວາມເສັຽຫາຍແກ່ຊັບພະຍາກອນອື່ນໆ ເພີ່ມເຕີມ ແລະ ເປັນການສູນເສັຽຕໍ່ສັງຄົມ. ຄຸນຄ່າຂອງການສູນເສັຽຈະກາຍເປັນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຂອງຊາດ.

ຖ້າມີການຍົກເວັ້ນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍພາຍນອກຫຼາຍຢ່າງອອກຈາກມູນຄ່າຕົວຈິງຂອງການພັດທະນາຈະເປັນການບິດເບືອນ ຮູບພາບຂອງ ຕົ້ນທຶນ-ກຳໄລ ແລະ ເຮັດໃຫ້ການພັດທະນາ ເບິ່ງຄືວ່າ ເປັນທີ່ດຶງດູດໃຈຫຼາຍກວ່າ ຄວາມເປັນຈິງ. ຫັດສະນະດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເປັນຈຸດບິດບັງ ຢ່າງໃຫຍ່ຫລວງ ໃນການນຳໃຊ້ຫລັກການເສຖະສາດ ແບບດັ້ງເດີມ. ມັນແມ່ນເປັນການສະແດງ ແບບແນວຄິດເຫັນແກ່ຕົວ, ບໍ່ແມ່ນການຄິດຢ່າງເປັນລະບົບ.

ການດຳເນີນການ ດ້ານເສຖະກິດ ມີທ່າອ່ຽງ ໃນການເບິ່ງບັນຫາແບບໄລຍະສັ້ນ, ເບິ່ງຂ້າມທ່າອ່ຽງຜົນກະທົບໄລຍະຍາວ ຕໍ່ການນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນ, ເຊື່ອໝັ້ນວ່າ ເສຖະກິດການຕະຫຼາດແບບເສລີ ຈະສາມາດຂານຕອບຕໍ່ການຂາດແຄນໃນອານາຄົດ ໃນການຕອບສະໜອງວັດຖຸດິບ ໂດຍການຊອກຫາແຫຼ່ງອື່ນໆ ຫຼື ວັດຖຸອື່ນມາທົດແທນ. ນັກເສຖະສາດແບບດັ້ງເດີມໄດ້ຍືນຍັນວ່າ ມະນຸດ ສາມາດຄົ້ນພົບຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ສຳຮອງຊະນິດໃໝ່ຕະຫຼອດມາເຊັ່ນ: ນ້ຳມັນ, ບໍ່ແຮ່, ຖານທຶນ ແລະ ໄມ້, ຖ້າພວກເຮົາຕ້ອງການຢາກເຮັດແນວນັ້ນ, ຈະບໍ່ມີຄວາມຈຳເປັນ ທີ່ຈະເປັນຫ່ວງ ກັບການຂາດແຄນ ໃນອະນາຄົດ.

ຫັດສະນະອີກອັນນຶ່ງກ່ຽວກັບເສດຖະກິດ ແມ່ນມັນບໍ່ແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງຄົນຮຸ່ນນີ້ ທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ເບິ່ງແຍງຄົນຮຸ່ນຕໍ່ໄປທັງໝົດ. ຫັດສະນະດັ່ງ

ກ່າວຖືວ່າ ຜູ້ທີ່ເກີດໃໝ່ໃຫຍ່ລຸນ ຈະຕ້ອງມີຄວາມສາມາດ ໃນການເບິ່ງແຍງຕົນເອງໄດ້ ແລະ ໃນກໍລະນີ ໃດກໍ່ຕາມ, ພວກເຮົາ ຈະບໍ່ສາມາດ ສັນນິຖານໄດ້ວ່າ ອັນໃດຈະສຳຄັນ ສຳລັບພວກເຂົາເຈົ້າ, ດັ່ງນັ້ນ ເປັນ ຫຍັງ ຈຶ່ງມີຄວາມກັງວົນຢ້ານກົວ ໃນການປົກປັກຮັກສາ ຊັບພະຍາກອນໃນປະຈຸບັນ? ແນວຄິດອື່ນພົວພັນ ກັບເສດຖະກິດ ແມ່ນ ຫລັກການ ການປ້ອງກັນ ໄວ້ກ່ອນ ແມ່ນເປັນແນວຄິດ ທີ່ກວ້າງໄກໂພດ ແລະ ກໍ່ເປັນທາງເລືອກທີ່ແພງໃນປະຈຸບັນ, ຕົວຢ່າງ: ເປັນ ຫຍັງ ຈະຕ້ອງຈ່າຍເງິນເປັນຈຳນວນຫລວງຫລາຍ ຕໍ່ ການເຮັດໃຫ້ອຸນຫະພູມຂອງໂລກ ບໍ່ໃຫ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍ ທັງໆທີ່ຍັງພິສູດບໍ່ທັນໄດ້ວ່າ ປາກົດການທາງທຳມະ ຊາດຈະເປັນຄວາມຈິງຫຼືບໍ່. ທາງທີ່ດີທີ່ສຸດຄວນຈະລໍ ຖ້າຈົນກ່ວາມີຫລັກຖານທາງວິທະຍາສາດດັ່ງຕໍ່ເທດ ການຫາຍະນະດັ່ງກ່າວ. ຖ້າຫາກວ່າ ມີໃດມື້ໜຶ່ງ ມີ ຫລັກຖານ ເວລານັ້ນ ວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ ກໍ່ຈະທັນສະໄໝຂຶ້ນ ແລະ ດີຂຶ້ນ ໃນການຊອກ ຊ່ອງທາງແກ້ໄຂ ໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ.

ນັກເສດຖະສາດທຶນນິຍົມ ຍືນຍັນວ່າ ວິທີທີ່ດີທີ່ສຸດ ໃນການຕໍ່ຕ້ານຄວາມທຸກຈົນ ແມ່ນການຂະຫຍາຍພື້ນ ຖານ ເສດຖະກິດຂອງປະເທດ ແລະ ຄວາມຜາສຸກ ຈະຄ່ອຍໆ ກະຈາຍໄປສູ່ຜູ້ທຸກຢາກ ແລະ ຜູ້ອື່ນໆໃນ ສັງຄົມ ກໍ່ຈະຮັ່ງມີຂຶ້ນ. ດ້ວຍວິທີນີ້, ບັນຫາສິ່ງແວດ ລ້ອມ ກໍ່ຈະໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ ເຊັ່ນດຽວກັນ ຍ້ອນ ວ່າປະຊາຊົນ ຜູ້ທຸກຢາກ ຈະບໍ່ມີອີກແລ້ວ ສຳຫຼັບ ການທຳລາຍ. ນອກຈາກນີ້, ສາທາລະນະສຸກ, ສຸຂະ ພາບ, ການສຶກສາ ແລະ ມາຕະຖານສັງຄົມ ກໍ່ຈະ ເພີ່ມຂຶ້ນ ໄປພ້ອມໆກັນ ກັບການກະຈາຍຄວາມຜາ ສຸກ. ຫລັກຖານອ້າງອີງ ຂອງຄວາມຜິດພາດ ໃນຂໍ້ ຖືກຖຽງນີ້ ສາມາດເຫັນໄດ້ ໃນແຕ່ລະປະເທດພາ ຄືອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ, ເປັນທີ່ຈະແຈ້ງແລ້ວວ່າ ບໍ່ມີໃຜ ໄດ້ຮັບ ຄວາມວັດທະນາຖາວອນ ເພີ່ມຂຶ້ນ ພາຍໃຕ້ ເສດຖະກິດແບບດັ່ງເດີມ.

ຜົນທີ່ຕາມມາຈາກເສດຖະສາດແບບດັ່ງເດີມ

ຫລັກການ ແລະ ການນຳໃຊ້ເສດຖະສາດແບບດັ່ງ ເດີມ ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນການທຳລາຍ ຊັບພະຍາ

ກອນທຳມະຊາດ ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ ຢ່າງກວ້າງ ຂວາງ, ສິ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ ການມີໄວ້ຂອງທຶນຮອນທາງ ດ້ານຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ສຳຫຼັບຄົນຮຸ່ນປະຈຸ ບັນ ແລະ ຮຸ່ນຫຼັງ ຫລຸດນ້ອຍຖອຍລົງ. ຫັດສະນະ ສາຍຕາສັ້ນ ຂອງທິດສະດີເສດຖະສາດແບບດັ່ງເດີມ ຈະນຳໄປສູ່ການສຸມໃສ່ແຕ່ ການຫລຸດຜ່ອນຄ່າໃຊ້ ຈ່າຍປະຈຸບັນຂອງການຊຸດຄົ້ນ ຊັບພະຍາກອນໂດຍ ປາສະຈາກການປົກປັກຮັກສາ ໃນໄລຍະຍາວ.

ໃນລະດັບໂລກ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ, ການພັດທະນາ ເສດຖະກິດ ມີແນວໂນ້ມ ຈະສະໜັບສະໜູນແຕ່ຜູ້ທີ່ມີ ຄວາມພໍໃຈກັບຄວາມຜາສຸກແລ້ວ, ໃນຂະນະທີ່ ຜູ້ທີ່ ທຸກຢາກຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຮັບພາລະສ່ວນແບ່ງຂອງຄ່າ ໃຊ້ຈ່າຍແບບບໍ່ເປັນທຳ. ຫັດສະນະເສດຖະກິດດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເກີດມາຈາກຄວາມຫຼົ່ມເຫຼວຂອງມະນຸດ: ຄວາມ ໂລບມາກໂລພາ, ຄວາມຢ້ານກົວ ແລະ ຄວາມຫົວ ໂຫຍອຳນາດ.

ທັດສະນະຂອງຜູ້ທຸກຢາກ

ພາກນີ້ແມ່ນບໍ່ໄດ້ຕັ້ງໃຈຈະຕີລາຄາກ່ຽວກັບທັດສະ ນະຂອງຜູ້ທຸກຢາກ, ແຕ່ເປັນການສະແດງເຖິງຄວາມ ຈິງຈຳນວນໜຶ່ງ. ຄວາມທຸກຢາກ ແມ່ນເງື່ອນໄຂໜຶ່ງ ຂອງການທີ່ບໍ່ມີອຳນາດ, ຜູ້ທີ່ທຸກຢາກ ກະທຳໄປ ຍ້ອນຄວາມຕ້ອງການອັນຈຳເປັນ ເພື່ອການຢູ່ລອດ ໃນຊີວິດປະຈຳວັນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຜູ້ທີ່ບໍ່ເຄີຍທຸກຢາກ ບໍ່ມີສິດ ທີ່ຈະຕັດສິນການກະທຳຂອງຜູ້ທຸກຢາກ ວ່າ ດີ ຫຼືວ່າ ຊົ່ວ ໄດ້.

ລະບົບການແບ່ງລຳດັບ ຂອງຄວາມຈຳ ເປັນ ຂອງທ່ານ Maslow

ທ່ານ Abraham Maslow, ນັກຈິດວິທະຍາ ຊາວອາເມຣິກາຜູ້ໜຶ່ງ ໄດ້ພັດທະນາວິທີການວິເຄາະ ພຶດຕິກຳ ແລະ ຄວາມກະຕືລືລົ້ນອີງຕາມການສຶກ ສາຄວາມຂາດແຄນ ແລະ ການເພີ່ມຂຶ້ນ ຂອງຄວາມຈຳເປັນ. ໃນນີ້, ລາວໄດ້ຈັດການແບ່ງແຍກ ລຳດັບ ຂອງຄວາມຕ້ອງການ ເພື່ອຊ່ວຍອະທິບາຍໃຫ້ ເຂົ້າໃຈວ່າ ເປັນຫຍັງພວກເຮົາ ຈຶ່ງມີພຶດຕິກຳ ໃນລັກ

ສະນະທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງເມື່ອປະເຊີນກັບສະພາບຊີວິດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ຄວາມຈຳເປັນຕໍ່ສຸດໃນລະບົບການຈັດແບ່ງລະດັບຕ້ອງເປັນຄວາມພໍໃຈ ກ່ອນບຸກຄົນໃດໜຶ່ງຈະສາມາດ ເຄື່ອນຍ້າຍໄປສູ່ລະດັບຕໍ່ໄປ. ການຂາດຄວາມຕ້ອງການ ແມ່ນສິ່ງທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດສຳຫຼັບທຸກໆຄົນ, ແຕ່ ການຢາກໃຫ້ມີຄວາມຕ້ອງການເພີ່ມຂຶ້ນເປັນຄວາມປາຖະນາຂອງປະຊາກອນໂລກສ່ວນນ້ອຍເທົ່ານັ້ນ.

ສຳລັບຜູ້ທີ່ທຸກຍາກທຸກໆຄົນ, ບັນຫາຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວາມຢູ່ລອດຂັ້ນພື້ນຖານ ແມ່ນສຳຄັນກວ່າທຸກໆຢ່າງ. ເຂົາເຈົ້າຕ້ອງຫາໜ້າ ແລະ ອາຫານໃຫ້ພຽງພໍ ເພື່ອດຳລົງຊີວິດແບບສືບພັນ ແລະ ບ່ອນພັກພາອາໄສແນວໃດກໍໄດ້ ພຽງແຕ່ໃຫ້ມັນສາມາດປ້ອງກັນພວກເຂົາໄດ້ຈາກສັດປ່າ ແລະ ດິນຟ້າອາກາດ. ບໍ່ມີສິ່ງໃດອີກແລ້ວ ໃນຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າຈະເປັນທີ່ສົນໃຈ ຈົນກວ່າຈະບັນລຸໄດ້ຕາມຄວາມຈຳເປັນພື້ນຖານນີ້ ແລະ ທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງ ທີ່ເຂົາເຈົ້າ ເຮັດລົງໄປ ລ້ວນແລ້ວແຕ່ແມ່ນເພື່ອເປົ້າໝາຍນີ້ຄື: ກ່ອນອື່ນ ແມ່ນເພື່ອຄວາມຢູ່ລອດ ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຈຶ່ງແມ່ນຄວາມປອດໄພ. ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ຫຼື ຄວາມເປັນທ່ວງເປັນໂຍຕໍ່ຄຸນນະພາບຂອງລະບົບນິເວດວິທະຍາ ບໍ່ແມ່ນພາກສ່ວນໜຶ່ງຂອງ ຄວາມສຳນຶກ ຂອງຜູ້ທີ່ທຸກຍາກ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວ ແມ່ນຈັດຢູ່ໃນລະດັບທີ່ສູງກວ່າ ຄື ໃນລະດັບການເພີ່ມຄວາມຈຳເປັນ ເຊິ່ງບໍ່ສາມາດປະຕິບັດ ໂດຍຜູ້ໃດຜູ້ໜຶ່ງທີ່ຢູ່ໃນຂັ້ນຂອງຄວາມຢູ່ລອດ.

ໃນຫລາຍໆສັງຄົມ, ໃນຂະນະທີ່ທຸກຍາກຢູ່ນັ້ນ, ຖ້າບັນລຸໄດ້ລະດັບການມີພຽງພໍ ທາງດ້ານອາຫານ ແລະ ຄວາມປອດໄພແລ້ວ, ຄວາມຈຳເປັນອີກສອງຂັ້ນຕໍ່ໄປຈະແມ່ນ ຄວາມປາຖະນາຢາກຈະເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງສັງຄົມ, ຖືກຍອມຮັບ ແລະ ໄດ້ຮັບການເຄົາລົບຈາກສັງຄົມທ້ອງຖິ່ນ. ໂດຍທົ່ວໄປ, ມັນອາດຈະມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ທີ່ການພັດທະນາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ລະບົບນິເວດວິທະຍາໃນລະດັບນີ້ຈະຖືກຮັບຮູ້ໃຫ້ເປັນມາຕະການ ທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອຮັບປະກັນເຮັດໃຫ້ ການຢູ່ລອດ, ມີສຸຂະພາບດີ ແລະ ການຢູ່ດີກິນດີສືບຕໍ່ໄປໄດ້.

ຄວາມພໍໃຈຂອງການເພີ່ມຄວາມຈຳເປັນຈະຖືກຮັກສາໄວ້ ເປັນຄວາມຫລຸຫລາ ສຳຫຼັບສັງຄົມຂອງຜູ້ທີ່ມີຄວາມຜາສຸກຫຼາຍກວ່າ ເຊິ່ງເປັນສັງຄົມທີ່ມີຄວາມຕັ້ງໃຈຢາກອະນຸລັກທຳມະຊາດໄວ້ເພື່ອຄວາມສວຍງາມ ແລະ ການຜັກຜ່ອນຢ່ອນອາລົມຂອງຕົນ, ເຖິງວ່າມັນຈະບໍ່ເກີດຂຶ້ນກໍຕາມ. ຜູ້ທີ່ເລືອກປະຕິບັດ ຕາມການຮຽກຮ້ອງຂອງສາສະໜາ ອາດຈະໄຜ່ຫາລະດັບຄວາມຈຳເປັນທີ່ສູງກວ່າ ເຖິງແມ່ນວ່າ ເຂົາເຈົ້າຈະຍັງບໍ່ທັນໄດ້ພໍໃຈກັບການຫຼຸດພື້ນອອກຈາກຄວາມຈຳເປັນຂັ້ນພື້ນຖານກໍຕາມ.

ທິດສະດີ ຂອງຄວາມຈຳກັດ

ຫລັກການ Malthusian

ໄປພ້ອມໆກັບການຂະຫຍາຍຕົວຂອງປະຊາກອນໂລກທີ່ຂະຫຍາຍຕົວ, ລວມທັງປະຊາກອນໃນອ່າງແມ່ນນ້ຳຂອງ, ຄວາມກົດດັນຕໍ່ຊັບພະຍາກອນສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດ ເພື່ອເປັນອາຫານ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສກໍເພີ່ມຂຶ້ນ. ໃນປີ 1798, ທ່ານ Thomas Malthus ກຳນົດວ່າ ການຂະຫຍາຍ ຂອງປະຊາກອນແມ່ນເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ ຕໍ່ການຢູ່ລອດຂອງມະນຸດ ຍ້ອນວ່າ ໃນທີ່ສຸດ ຈະມີຄວາມຈຳກັດທາງດ້ານ ທີ່ດິນ, ນ້ຳ ແລະ ອາຫານ. ຫວ່າງບໍ່ດົນມານີ້, ຄວາມທຸກຍາກ ມີການພົວພັນ ກັບອັດຕາການເກີດສູງ, ການສຶກສາຕໍ່າ, ສຸຂະອານາໄມຕໍ່າ, ອາຫານ ແລະ ສຸຂະພາບ ແລະ ອັດຕາການຕາຍສູງ. ສິ່ງທີ່ກ່າວມາທັງໝົດ ແມ່ນພົວພັນກັນ. ດັ່ງນັ້ນ, ການຫລຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນແມ່ນເປັນຄວາມຈຳເປັນ ຖ້າຫາກວ່າຢາກຈະຈຳກັດການເພີ່ມຕົວຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນໃນອະນາຄົດ.

ໂສກນາດຕະກຳຂອງຊັບສິນສ່ວນລວມ

ອີງຕາມ ທິດສະດີ " ໂສກຄະນາດຕະກຳຂອງຊັບສິນສ່ວນລວມ" ຂອງ Hardin, ໃນເມື່ອຊັບພະຍາກອນ ຖືກຄວບຄຸມໂດຍສ່ວນລວມ ຫລື ໂດຍ “ມີລຶກລັບ” ທີ່ຢູ່ທ່າງໄກເຊັ່ນລັດຖະບານ, ມັນເປັນເລື່ອງທຳມະດາ ທີ່ແຕ່ລະຄົນຈະປະຕິບັດເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງຕົນ ພະຍາຍາມເອົາສ່ວນແບ່ງຜົນຜະລິດ ຈາກຊັບພະຍາກອນ ໃຫ້ໄດ້ຫຼາຍທີ່ສຸດ ຍ້ອນວ່າ

ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດ ເປັນພາລະຂອງໝົດທຸກຄົນແຕ່ ຜົນໄດ້ຮັບຕົກເປັນຂອງສ່ວນບຸກຄົນ. ເມື່ອໃດຫາກຍັງ ມີການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຈຳນວນຜູ້ຊົມໃຊ້, ຄວາມສ່ຽງ ໃນ ການໃຊ້ຊັບພະຍາກອນເກີນຂອບເຂດກໍຈະເພີ່ມຂຶ້ນ ເປັນເງົາຕາມຕົວ. ບົດນິພົນຂອງ ທ່ານ Hardin ມີ ຄວາມໝາຍວ່າ ຜູ້ຊົມໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຮ່ວມກັນ ຈະບໍ່ສາມາດເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ ເພື່ອເປົ້າຫມາຍການ ພັດທະນາແບບຍືນຍົງໄດ້.

ໂດຍນິຍາມແລ້ວ, ຜູ້ທຸກຍາກຈະບໍ່ມີກຳມະສິດທີ່ ດີນ ຫລື ຊັບສິມບັດ ແລະ ຕ້ອງທຳມາຫາກິນ ແລະ ເຮັດວຽກຢູ່ດິນຂອງຜູ້ອື່ນ ຫລື ທີ່ດິນທີ່ບໍ່ແມ່ນກຳມະ ສິດຂອງຜູ້ໃດ.

ຖ້ານຳເອົາທິດສະດີ ວ່າດ້ວຍການຈັດປະເພດ ຄວາມຈຳເປັນຂອງທ່ານ Maslow ປະກອບເຂົ້າ ກັບທິດສະດີ ໂສກນາຕະກຳຂອງຊັບສິນສ່ວນລວມ ຂອງ ທ່ານ Hardin ເຫັນໄດ້ວ່າ ມັນເປັນເລື່ອງທຳ ມະຊາດທີ່ຊັບພະຍາກອນຈະຖືກນຳໃຊ້ຢ່າງເຕັມສ່ວນ ເທົ່າທີ່ຈະທຳໄດ້. ຍ້ອນວ່າ ເຂົາເຈົ້າບໍ່ມີຄວາມໝັ້ນໃຈ ວ່າທີ່ດິນຈະມີພຽງພໍສຳລັບເຂົາເຈົ້າ ໃນອະນາຄົດ, ຜູ້ ທຸກຍາກຈະບໍ່ມີສິ່ງຈູງໃຈ ຈະຮັກສາຊັບພະຍາກອນ ໃຫ້ເປັນຊັບສິມບັດ ແລະ ປົກປັກຮັກສາ ຫຼື ເບິ່ງແຍງ ເລີຍ.

ສັງລວມຜົນກະທົບເສດຖະກິດແບບດັ້ງເດີມ

ພວກເຮົາຈະແຕ້ມສີໃສ່ພາບທີ່ມີຄວາມມັດມົນທີ່ ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນຄືແນວໃດ? ເບິ່ງຄືວ່າ ພື້ນຖານ ທຳມະຊາດ ຂອງມະນຸດ ທີ່ໄດ້ສະແດງອອກ ໃນທິດ ສະດີ ເສດຖະກິດແບບດັ້ງເດີມ ແລະ “ໃນວິທີທາງທີ່ ຄວນຈະເປັນ” ຈະມີແຜນການເພື່ອຂັດຂວາງຄວາມ ເປັນໄປໄດ້ຂອງການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ແລະ ມັນ ກໍຍັງຈະຄົງເປັນຄວາມຈິງຢູ່ ຈົນກ່ວາພວກເຮົາຈະ ພົບກັບຕົວແບບຢ່າງອື່ນ, ເຊິ່ງສາມາດແປຮູບຂອງລະ ບົບເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ, ສາມາດແກ້ໄຂຄວາມ ທຸກຈົນ ແລະ ບັນຫາອື່ນໆທີ່ເປັນຕົ້ນເຫດເຊັ່ນ: ອັຕ ຣາການເກີດ, ການກົກໜັງສື, ພະຍາດ ແລະ ອາຍຸ ຕ່ຳ ແລ້ວ ນຳໄປສູ່ການແກ້ໄຂ ບັນຫາຂອງຄວາມສະ ເໝີພາບ. ບໍ່ດັ່ງນັ້ນ, ການພັດທະນາ ກໍ່ຈະສືບຕໍ່ມີຜົນ

ປະໂຫຍດແກ່ຄົນກຸ່ມນ້ອຍ, ແຕ່ມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເປັນພາ ລະຂອງຫຼາຍຄົນ.

ທາງເລືອກສຳຫຼັບການປ່ຽນແທນ ດ້ານເສດຖະກິດແບບດັ້ງເດີມ

ຕໍ່ໄປນີ້ ແມ່ນມີທາງເລືອກຈຳນວນໜຶ່ງ ເຊິ່ງອາດ ເປັນພື້ນຖານອັນໜຶ່ງທີ່ສາມາດນຳມາໃຊ້ເພື່ອສະນັບ ສະໜູນ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.

1. ດັ່ງທີ່ກ່າວໄວ້ໃນວາລນກອງປະຊຸມ 21 ແລະ ໃນຫຼັກການທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຂອງຄະນະ ກຳມະທິການ ແມ່ນ້ຳຂອງ ວ່າ: ຄົນຕ້ອງໄດ້ຮັບ ການເບິ່ງແຍງເປັນພິເສດ, ໂດຍສະເພາະ ຄວາມຈຳເປັນທາງດ້ານສຸຂະພາບ, ດ້ານຄວາມ ຜາສຸກ, ການດ້ານສຶກສາ, ດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ດ້ານສັງຄົມ.
2. ແທນທີ່ຈະມີໂຄງການ ຂະໜາດໃຫຍ່, ຄວນຈັດ ຕັ້ງປະຕິບັດເຕັກໂນໂລຊີ ໃນລະດັບທີ່ເໝາະສົມ ຕໍ່ຄວາມຊຳນານງານ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການ ຂອງທ້ອງຖິ່ນ, ດັ່ງນັ້ນຜູ້ທີ່ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ຈ່າຍລາ ຄາທີ່ໄດ້ຮັບຜົນຕອບແທນ ຕາມຜົນປະໂຫຍດ. ໃນປີ 1973 ທ່ານ Schumacher ໄດ້ອະທິບາຍ ສິ່ງດັ່ງກ່າວວ່າ “ເຕັກໂນໂລຊີ ທີ່ມີໜ້າຕາຄືຄົນ” ເພາະວ່າມັນໄດ້ ສະໜອງ ແວດລອ້ມຂອງການ ທຳງານ ສຳຫຼັບການປົກປ້ອງ ກຽດຂອງມະນຸດ ແລະ ມີຄຸນຄ່າໃນຕົນເອງ ໃນຂະນະທີ່ປັບ ປຸງປະສິດທິພາບການຜະລິດ. ກົງກັນຂ້າມ, ເຕັກໂນໂລຊີສູງ ແລະ ການພັດທະນາ ຂະໜາດໃຫຍ່ເປັນການກົດກັນຜູ້ທຸກຍາກ ເພາະວ່າເຂົາເຈົ້າບໍ່ມີຄວາມຮູ້ອັນເໝາະສົມ ເພື່ອເຮັດວຽກດັ່ງກ່າວໄດ້. ຜົນທີ່ຕາມມາ ສ່ວນໃຫຍ່ ເຮັດໃຫ້ ມີການຫວ່າງງານສູງ, ມີ ການຍົກຍ້າຍ ເຂົ້າໃນເມືອງ ເຊິ່ງເປັນບ່ອນ ທີ່ມີຄົນຫຼາຍຢູ່ແລ້ວ, ເຂດຊົນນະບົດເຊື່ອມໂຊມ ແລະ ສັງຄົມວຸ້ນວາຍ.
3. ຮັກສາ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ສຳລັບ ຄຸນຄ່າທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ຄຸນຄ່າ

ການສືບທອດຂອງເຂົາເຈົ້າ, ໂດຍຮັບຮູ້ວ່າ
ມັນຄື ລະບົບນິເວດ :

- ຜະລິດ ແລະ ແປສະພາບ ຊັບພະຍາກອນ
ພື້ນຖານ ໄປເປັນ ຜະລິດຕະພັນ ທີ່ມີ
ຄຸນຄ່າສູງກວ່າຫຼາຍຢ່າງ ສຳລັບ ການ
ນຳໃຊ້ ຂອງມະນຸດ ເຊັ່ນ: ນ້ຳ ແລະ
ອາຫານ, ຢາປົວພະຍາດ, ທີ່ຢູ່ອາໄສ,
ວັດຖຸດິບ ສຳລັບໂຮງງານ ແລະ ການກໍ່ສ້າງ,
ເຄື່ອງນຸ່ງ ທີ່ມ, ສິນລະປະ ແລະ ສິ່ງອື່ນໆ
ອີກ ຫຼາຍຢ່າງ.
  - ເຮັດໃຫ້ອາກາດບໍລິສຸດ ແລະ ມີນ້ຳ ພຽງພໍ
ແລະ ມີຂະໜາດກວ້າງໃຫຍ່ກວ່າ ລະບົບ
ຂອງ ມະນຸດ.
  - ໃນຮູບແບບຂອງດິນທາມ ມັນ ເຮັດໜ້າ ທີ່
ປ້ອງກັນ ນ້ຳຖ້ວມ ແລະ ເຮັດໃຫ້ນ້ຳ ສະ
ອາດ, ເປັນແຫຼ່ງອາຫານ ໃຫ້ແກ່ສັດນ້ຳ
ແລະ ສັດບົກ ແລະ ເປັນສະຖານ
ທີ່ພັກເຊົາຊີວຄາວ ໃຫ້ແກ່ນົກ ເປັນຈຳນວນ
ຫຼາຍ.
  - ສາມາດຜະລິດຄືນ ແລະ ພື້ນຟູ ຕົນເອງໄດ້
ຖ້າມັນມີສະຖານທີ່ ແລະ ເວລາ ພຽງພໍ
  - ບັບອາກາດ (ຕົວຢ່າງ ປ່າໄມ້ ເປັນບ່ອນບັບ
ອາກາດທີ່ບໍ່ມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ)
  - ສະໜອງ ຜົນປະໂຫຍດທາງຈິດໃຈ, ຄວາມ
ສວຍງາມ ແລະ ການພັກຜ່ອນ ສຳລັບ
ປະຊາຊົນ ທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຜູ້ມາ ຍັງມາຢາມ.
  - ເປັນທີ່ພັກພາອາໄສ ຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ
ຢູ່ໃນໂລກ
4. ສ້າງຄວາມດຸ່ນດ່ຽງ ລະຫວ່າງ ການຄວບ
ຄຸມ ຊັບພະຍາກອນມະນຸດຈາກສູນກາງ
ແລະ ການຄວບຄຸມ ຢູ່ທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອ
ຮັກສາສິດທິ ຂອງຊຸມຊົນ ແລະ
ຊັບພະຍາກອນ.
5. ພັດທະນາ ວິທີການ ເພື່ອການມອບ ໂອນ
ກຳມະສິດທີ່ດີ, ການໃຫ້ເຂົ້າ, ການເຂົ້າ ຫຼື

ສິດທິ ໃນການເກັບກູ້ ແກ່ປະຊົນທ້ອງຖິ່ນ
ໂດຍການປ້ອງກັນ ເພື່ອຮັບປະກັນ ການ
ແຈກຢາຍ ຢ່າງສະເໝີພາບ

6. ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຢ່າງເຕັມສ່ວນທີ່
ເກີດຈາກໂຄງການ ພັດທະນາ, ລວມທັງ
ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍພາຍນອກ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ
ຄົບຮອບວຽນຊີວິດ ໃນການ ນຳໃຊ້
ຊັບພະຍາກອນ ແລະ ການຜະລິດ ເປັນ
ສິນຄ້າ.

ທຶນປະເພດຊັບສິນ

ເສດຖະສາດແບບດັ້ງເດີມ ຮັບຮູ້ວ່າ ມີພຽງ
ແຕ່ທຶນທີ່ເປັນເງິນຕາ ອັນເປັນ ຜົນບວກຂອງ
ຄວາມຜາສຸກ ໃນຮູບແບບຂອງເງິນ, ຊັບສິນບັດ,
ເຄື່ອງມື ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ຊັບສິນບັດອື່ນໆ ທີ່ສະ
ສົມໄດ້ມາ ໂດຍມີຕິບຸກຄົນ, ຊຸມຊົນ, ສະມາຄົມ,
ອົງການຈັດຕັ້ງ, ບໍລິສັດ, ປະເທດ, ແລະອື່ນໆ.
ເພື່ອເຮັດໃຫ້ ການພັດທະນາ ແບບຍືນຍົງ ປະສິບຜົນ
ສຳເລັດໄດ້, ມັນມີຄວາມຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ ເສດຖະກິດ
ແບບໃໝ່ ທີ່ຮັບຮູ້ຕົ້ນທຶນແບບອື່ນອີກ ເຊັ່ນ:

- ✓ **ຕົ້ນທຶນທຳມະຊາດ:** ຊັບພະຍາກອນ ທຳມະຊາດ
ເຊັ່ນ: ປ່າໄມ້, ນ້ຳ, ອາກາດ, ທີ່ດິນ, ປາ ແລະ
ແຮ່ທາດ, ແຕ່ລະຢ່າງ ແມ່ນມີຄ່າທາງທຳມະຊາດ
ແລະ ມີຄ່າໃນການສະໜອງ ຜະລິດຕະພັນ
ທີ່ຈຳເປັນ ຕໍ່ການຢູ່ລອດ ຂອງມະນຸດ ແລະ
ການຢູ່ກິນທີ່ດີ.
- ✓ **ຕົ້ນທຶນທາງດ້ານສັງຄົມ:** ການພົວພັນຂອງການ
ເຊື່ອໝັ້ນ ແລະ ການຮ່ວມມື ອັນລົງຜົນໃຫ້ເກີດ
ມີ ສະມາຊິກ ຂອງກຸ່ມແບບເປັນທາງການ ແລະ
ບໍ່ເປັນທາງການ, ແລະ ເຄື່ອຂ່າຍ ອັນເປັນທີ່ເອື້ອ
ອຳນວຍໃຫ້ຄົນສາມາດ ເຮັດວຽກ ຮ່ວມກັນ
ແລະ ມີໂອກາດເຂົ້າຫາ ແລະມີອິດທິພົນໃນການ
ຈັດຕັ້ງທາງດ້ານສະຖາບັນ ແລະ ການບໍລິການ.
ກິດໝາຍ ທີ່ເປັນທາງການ (ທາງດ້ານລະບຽບ
ການ ແລະ ຮີດຄອງປະເພນີ)ແລະ ກິດໝາຍ
ທີ່ບໍ່ເປັນທາງການ (ປະເພນີ, ຄຸນຄ່າທາງສັງຄົມ,

ແລະ ມາຕະຖານ) ກໍເປັນຮູບແບບຂອງຕົ້ນທຶນທາງດ້ານດ້ານສັງຄົມກັນທັງນັ້ນ.

- ✓ **ຕົ້ນທຶນທາງດ້ານມະນຸດ** - ການສົມທົບກັນ ລະຫວ່າງຂອງປະສົບການ, ຄວາມຮູ້, ຄວາມເຊື່ອຖື, ທັດສະນະ, ຄວາມສາມາດ ໃນການເຮັດວຽກ ແລະ ສຸຂະພາບດີ ອັນຊ່ວຍເຮັດໃຫ້ ຄົນມີຊີວິດຢູ່ໄດ້ ແລະ ປະກອບສ່ວນ ຕໍ່ສັງຄົມໄດ້.
- ✓ **ຕົ້ນທຶນທາງດ້ານກາຍະພາບ:** ໂຄງລ່າງ ພື້ນຖານ ແລະ ຜະລິດຕະພັນ ທີ່ຈຳເປັນ ສຳລັບ ຊີວິດທີ່ມີປະສິດທິພາບ ເຊັ່ນ: ການຂົນສົ່ງ, ນ້ຳ, ສຸຂະພາບອານາໄມ, ທີ່ຢູ່ອາໄສ, ພະລັງງານ ແລະ ການບໍລິການອື່ນໆ.
- ✓ **ຕົ້ນທຶນທາງດ້ານການເງິນ:** ຊັບສິນບັດ ແລະ ກຳມະສິດທີ່ດີ, ການຮັບຈ້າງ, ເງິນປະຫຍັດ, ສິນເຊື່ອ, ການຖືມຸກ, ເງິນສະສົມ, ເງິນກູ້, ເງິນຊ່ວຍເຫຼືອ, ການລົງທຶນ.

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ບັນລຸຢ່າງແທ້ຈິງ, ຮູບແບບຂອງຕົ້ນທຶນ ທັງໝົດນີ້ ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ບັນຈຸເຂົ້າ ແຜນການ ແລະ ຜົນຮັບ ທີ່ມີການຕິດຕາມ ກວດກາ ແລະ ວັດແທກໄດ້.

ຫລັກການພູດທະສາດສະໜາ ກ່ຽວກັບ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ຫຼັກການ ຂອງການພັດທະນາ ແບບຍືນຍົງ ປາກົດວ່າ ມີຄວາມສອດຄ່ອງກັບຄວາມເຊື່ອຖື ຂອງ ສາສະໜາພູດຢູ່ໃນປະເທດ ພາຄີ ແມ່ນ້ຳຂອງ. ທິດສະດີ ຂອງຊາວພູດ ແມ່ນເຄົາລົບ ຈັງຫວະການ ປ່ຽນແປງ ຂອງທຳມະຊາດ, ຄວາມສັກສິດ ແລະ ຄວາມເປັນ ເອກະລາດ ຂອງສິ່ງທີ່ມີ ຊີວິດ ແລະ ຄວາມເປັນໜຶ່ງດຽວຂອງມະນຸດຕໍ່ທຳມະຊາດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງມະນຸດເພື່ອຢູ່ ຮ່ວມກັນ ໃນ ສັງຄົມ ດ້ວຍທັດສະນະບໍ່ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ແລະ ຮູ້ ບຸນຄຸນ ຕໍ່ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ ທັງຫຼາຍ. ທິດສະດີ ຂອງ ຊາວພູດ ຮັບຮູ້ວ່າ ສິ່ງແວດລ້ອມ ທຳມະຊາດ

ໃຫ້ການ ສະໜັບ ສະໜູນ ຕໍ່ລະບົບຂອງຊີວິດ ທີ່ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຊຸບລ້ຽງແລະດູແລ, ເຊິ່ງແຕກຕ່າງກັບ ທັດສະນະພື້ນເດັ່ນອັນເປັນປະຫວັດສາດຂອງຕາເວັນ ຕົກທີ່ ໃຫ້ອຳນາດອັນຈອມປອມແກ່ມະນຸດເພື່ອ ຄອບຄອງ ເໝືອ ທຳມະຊາດ. ສຸດທ້າຍ ລະບົບການເຊື່ອຖືນີ້ ໄດ້ສົ່ງເສີມ ການທຳລາຍ ລະບົບນິເວດ ວິທະຍາ ແລະ ມີຄວາມຕັ້ງໃຈ ຈະຄວບຄຸມ ແທນທີ່ຈະດຳເນີນ ວຽກງານພາຍໃນ ຂະບວນການ ທຳມະຊາດ.

ຄຸນຄ່າທາງເສຖະກິດຂອງສາດສະໜາພູດພຽງ ແຕ່ມີການຂະຫຍາຍຕົວໄປເຖິງຈຸດພຽງພໍ, ເຊິ່ງແຕ່ລະຄົນ ປາດຖະໜາຢາກຊົມໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນໃນລະດັບອັນເໝາະສົມ, ອັນແຕກຕ່າງກັບ ເສຖະກິດແບບດັ້ງເດີມ ທີ່ພະຍາຍາມໄຜ່ຄວາມວິທີທາງໃຫ້ ສາມາດນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນໃຫ້ໄດ້ຫຼາຍທີ່ສຸດ. ທິດສະດີຂອງພູດທະສາດສະໜາ ໃຫ້ຄຸນຄ່າ ແກ່ການ ອະນຸລັກ, ການຫຼຸດຜ່ອນ, ການນຳໃຊ້ຄືນ ແລະ ການ ແປສະພາບສິ່ງເສດເຫຼືອມາເປັນປະໂຫຍດ, ເພື່ອໃຫ້ ທຳມະຊາດໄດ້ຖືກເຄົາລົບ, ບໍ່ຖືກ ຂຸດຄົ້ນ ຫຼື ບຸກລຸກ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວທັງໝົດນີ້ ແມ່ນການມຸ້ງໄປສູ່ “ສິດທິ ຂອງການດຳລົງ ຊີວິດ” ອັນເປັນຄວາມຈິງທີ່ຈະນຳໄປ ສູ່ການພັດທະນາແບບ ຍືນຍົງ.

ສະຫຼຸບແລ້ວ, ສິນທຳປະຈຳໃຈຂອງສາສະໜາ ພູດ ແມ່ນສອດຄ່ອງກັບຫຼັກການ ຂອງການພັດ ທະນາ ແບບຍືນຍົງ.

ການວັດແທກ ຄວາມຄົບໜ້າຂອງ ການກ້າວໄປສູ່ການ ພັດທະນາແບບ ຍືນຍົງ

ຫຼາຍດັດສະນີ ຂອງການພັດທະນາ ແບບຍືນຍົງ ໄດ້ອອກແບບທີ່ແຕກຕ່າງກັນໄປ ໂດຍອີງການ ຕ່າງໆ. ສອງຢ່າງທີ່ຈະນຳມາສັງລວມໃນນີ້ ດັດສະນີ ການພັດທະນາມະນຸດ (HDI) ຂອງອົງການ ສະຫະ ປະຊາຊາດເພື່ອການພັດທະນາ (UNDP) ແລະ ເຄື່ອງວັດແທກ ຄວາມຍືນຍົງ ຂອງອົງການອະນຸລັກ

ຊັບພະຍາກອນ ທຳມະຊາດໂລກ (IUCN). ດັດສະນີທັງສອງຢ່າງນີ້ ບໍ່ຍອມຮັບ ການວັດແທກ ຄວາມວັດທະນາຖາວອນແບບເດີມທີ່ນຳໃຊ້ ຜະລິດ ພັນລວມຂອງຊາດ (GDP) ທີ່ອີງໃສ່ເສດຖະກິດແບບ ດັ່ງເດີມ ອັນໃຫ້ຄວາມສຳຄັນແກ່ຄວາມຜາສຸກທາງ ດ້ານວັດຖຸເປັນຫຼັກ. GDP ຈະມອງຂ້າມຂໍ້ພິຈາ ລະນາ ປັດໃຈພາຍນອກ (Externalities) ແລະ ບັນຫາຂອງຄວາມສະເໝີພາບຂອງການກະຈາຍ ຄວາມຜາສຸກ ຫຼືວ່າ ຄວາມຜາສຸກນັ້ນຈະໄດ້ຮັບ ຈາກສິນຄ້າ ທີ່ຈຳເປັນ ແລະ ເປັນປະໂຫຍດ ຫຼື ເປັນພຽງ ເຄື່ອງປະດັບເທົ່ານັ້ນ. ບໍ່ໄດ້ ມີການ ພິຈາລະນາ ທັງຢູ່ໃນ GDP ເຖິງ “ເສດຖະ ກິດແບບຖະນຸຖະໜອມ” (Care economy). - ການເຮັດວຽກ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການຈ່າຍເງິນສຳຫຼັບ ດູ ແລຄົນຊະຮາ, ຄົນໄຂ້ ແລະ ເດັກນ້ອຍ, ການບໍລິການ ຊຸມຊົນ ແລະ ການມີ ອາຫານ ສຳລັບຊົມໃຊ້ ໃນການ ຄອບຄອງເອງ. ສະຫະປະຊາຊາດ ຄາດຄະເນ ວ່າ ເສດຖະກິດ “ເສລີ” ແຈກຍາຍ 16 ໝື່ນລ້ານ ໂດລາ/ປີ.

ດັດສະນີ ການພັດທະນາມະນຸດ ຂອງ UNDP

ດັດສະນີດັ່ງກ່າວ ເຊິ່ງມີການນຳໃຊ້ແລະລາຍງານ ຢ່າງ ກວ້າງຂວາງ, ສຸມໃສ່ຄວາມຜາສຸກ ຂອງມະນຸດ ເປັນເປົ້າໝາຍ ຂອງການ ພັດທະນາ, ຖືເອົາຄົນ ເປັນຈຸດສຸມຂອງ ການປ່ຽນແປງ ທາງດ້ານ ເສດຖະກິດ ແລະ ການເມືອງ. ໃນນີ້ໄດ້ນຳໃຊ້ ມາດຖານຫຼັກ 3 ຢ່າງ ມາດວັດແທກ, ຊຶ່ງ ໃນແຕ່ລະຢ່າງ ໄດ້ລວມເອົາ ຫຼາຍໆສ່ວນປະກອບ ຂອງການວັດແທກ. ມາດຕະຖານດັ່ງກ່າວ ໄດ້ແກ່ ຄວາມຍືນຍາວຂອງອາຍຸ, ການສຶກສາ ແລະ ລາຍຮັບ. ດ້ວຍການພິຈາລະນາ ຫຼາຍກວ່າ ມາດຕະການ ທາງດ້ານ ການເງິນ, ດັດສະນີນີ້ ມີ ຄວາມຕັ້ງໃຈ ຈະຕີລາຄາ ຄຸນນະພາບ ຊີວິດທັງໝົດ, ບໍ່ພຽງແຕ່ ມາດຕະຖານ ຊີວິດສະເລັ່ງ ທົ່ວປະເທດ ເຊິ່ງມີ ຄວາມໝາຍ ໃນຕົວເລກ ຂອງ GDP. ການຈັດອັນດັບ ມາດຕະຖານ ດັດສະນີ

ການພັດທະນາມະນຸດ ແມ່ນຖືກຮວມ ເຂົ້າກັນ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຕົວເລກອັນດຽວກັນ ເຊິ່ງນຳໃຊ້ ເພື່ອ ຈັດລຽງລະດັບ ການພັດທະນາ ຂອງປະເທດ. ມາຕະຖານທຳອິດ, ຄວາມຍືນຍາວຂອງອາຍຸສະເລັ່ງ ແມ່ນ ຕົວຊີ້ບອກລວມ ເຖິງທາດອາຫານ, ສຸຂະພາບ, ແລະ ການຢູ່ດີກິນດີຂອງປະຊາກອນ. ໃນເມື່ອ ເງື່ອນໄຂ ການດຳລົງຊີວິດ ຂອງປະເທດ ໄດ້ຮັບ ການປັບປຸງ, ອາຍຸສະເລັ່ງ ຂອງປະຊາຊົນໃນປະເທດ ນັ້ນກໍຈະເພີ່ມຂຶ້ນ.

ຜົນທີ່ຕາມມາອີກດ້ານໜຶ່ງ ຂອງການຂະຫຍາຍ ການດຳລົງຊີວິດ ທີ່ແຂງແຮງ ແມ່ນເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນ ມີເວລາຫລາຍຂຶ້ນ ເພື່ອບັນລຸເປົ້າໝາຍການບັນລຸ ແລະ ການພັດທະນາບຸກຄົນ. ພວກເຂົາເຈົ້າສາມາດ ກາຍມາເປັນຜູ້ປະກອບສ່ວນ ຫລາຍກວ່າເກົ່າ ຕໍ່ຄອບ ຄົວຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ສັງຄົມ ສາມາດເຮັດໃຫ້ເຂົາ ເຈົ້າມັ່ງມີໄດ້.

ມາດຕະຖານອີກອັນໜຶ່ງ ໃນດັດສະນີ ການພັດ ທະນາມະນຸດ ແມ່ນຄວາມຮູ້ ແລະ ການສຶກສາ ເຊິ່ງ ສາມາດວັດແທກໄດ້ ໂດຍປົກກະຕິເຂົ້າໂຮງຮຽນ ແລະ ລະດັບການຮູ້ໜັງສື ຂອງຜູ້ໃຫຍ່ໃນປະຊາກອນ. ສິ່ງ ດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເປັນຕົວຊີ້ບອກ ເຖິງທ່າແຮງຂອງປະຊາ ຊົນ ໃນການຈະບັນລຸການຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງເຕັມທີ່ ຂອງບຸກຄົນ ໃນການເປັນມະນຸດ. ປະເທດໃດໜຶ່ງ ຈະມີທ່າແຮງ ເພື່ອການປັບປຸງຕົນເອງ ກໍຕໍ່ເມື່ອການ ສຶກສາ ແລະ ຄວາມຮູ້ຂອງປະຊາກອນມີການຂະ ຫຍາຍຕົວ. ແຕ່ການສຶກສາຢ່າງດຽວກໍຈະ ບໍ່ສາມາດ ຮັບປະກັນ ການພັດທະນາແບບໝັ້ນຄົງໄດ້ ດັ່ງໄດ້ ເຫັນໃນບັນດາປະເທດ ເອີຣົບຕາເວັນອອກ.

ການຄຳນຶງເຖິງດ້ານການເງິນ ແມ່ນເປັນບັນທັດ ຖານອັນທີ 3 ທີ່ໃຊ້ວັດແທກ ໃນດັດສະນີ ການພັດ ທະນາມະນຸດ ໃນປະເທດ. GDP ໄດ້ນຳໃຊ້ ເປັນພື້ນ ຖານ ໃນການດຳເນີນການດ້ານເສດຖະກິດ ແຕ່ກໍໄດ້ ຖືກດັບປັບໃຫ້ແທດເໝາະກັບພະລັງແຮງຂອງການ ຈ່າຍ, ການປະກອບສ່ວນຈາກວຽກທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບຄ່າຈ້າງ, ແລະ ອັດຮາແລກປ່ຽນ ໃນປະຈຸບັນ. ການປະສົມປະ ສານດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນມີຈຸດມຸ່ງໝາຍ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ GDP ຕົວຈິງ.

ສະຫະປະຊາຊາດ ໄດ້ພິມເຜີຍແຜ່ບົດລາຍງານ ການພັດທະນາມະນຸດປະຈຳປີ ທີ່ໄດ້ຈັດລຽງ ດັດສະນີ ການພັດທະນາມະນຸດ ສຳລັບບັນດາປະເທດສະມາ ຊິກ ສະຫະປະຊາຊາດ. ໃນປີ 2000, ການຈັດລຽງ ບັນດາປະເທດ ພາຄືອ່າງນ້ຳຂອງ ເຫັນວ່າປະເທດໄທ ຕົກຢູ່ໃນອັນດັບທີ 74, ຫວຽດນາມ ທີ 115, ສ ປ ປ ລາວ ທີ 141, ກຳປູເຈັຍ ທີ 148 ໃນ 174 ປະເທດ. ຄວນສັງເກດວ່າ ດັດສະນີການພັດທະນາມະນຸດ ໄດ້ ຄຳນຶງເຖິງການລວມເອົາ ດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ລວມເອົາ ການວັດແທກສະເພາະ ກ່ຽວກັບ ຄຸນນະພາບສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການຢູ່ດີກິນດີ.

ເຄື່ອງວັດແທກຄວາມຍືນຍົງ.

ເຄື່ອງວັດແທກຄວາມຍືນຍົງທີ່ເອີ້ນວ່າ “ Barometer” ແມ່ນເປັນການວັດແທກຂ້ອນຂ້າງ ທີ່ ສະລັບຊັບຊ້ອນ ທີ່ໄດ້ຄິດຄົ້ນອອກມາ ໂດຍອີງການ ອະນຸລັກທຳມະຊາດໂລກ (IUCN) ໂດຍໄດ້ມີການ ອອກແບບ ເພື່ອວັດແທກ ການຢູ່ດີກິນດີຂອງສັງຄົມ ແລະ ຄວາມກ້າວໜ້າຂອງການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.

ຄຸນນະພາບ ຂອງລະບົບນິເວດວິທະຍາ ແມ່ນເປັນ ບັນທັດຖານໃຈກາງ ໃນການຕີລາຄາໄປພ້ອມໆກັບສຸ ຂະພາບ ແລະ ຄວາມຜາສຸກຂອງມະນຸດ. ມາຕະ ຖານ ນຳໃຊ້ໃນການວັດແທກ ແມ່ນມີຫລາຍຢ່າງ ແລະ ຍັງກຳລັງພັດທະນາຢູ່ .

ການວັດແທກລະບົບນິເວດວິທະຍາ ຈຳນວນໜຶ່ງ ທີ່ໃຊ້ໃນການວັດແທກຄວາມຍືນຍົງ ແມ່ນປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບ ຂອງການສະໜອງນ້ຳສະອາດ, ເນື້ອທີ່ປ່າໄມ້ທີ່ຍັງບໍ່ທັນຖືກເຊື່ອມໂຊມ ແລະ ອັຕຣາ ການຫລຸດຜ່ອນຂອງເນື້ອທີ່ປ່າໄມ້, ຄວາມຫລາກ ຫລາຍຂອງສັດ ແລະ ພືດ ແລະ ຈຳນວນຊະນິດພັນ ທີ່ຕົກຢູ່ໃນອັນຕະລາຍ.

ປະເພດຂອງການວັດແທກ ກ່ຽວກັບມະນຸດໄດ້ ພິ ຈາລະນາການວັດແທກໃນດ້ານ: ສຸຂະພາບ ແລະ ຄວາມປອດໄພ (ດັ່ງທີ່ໄດ້ສະແດງ ໂດຍລະດັບຂອງຂໍ້ ຂັດແຍ່ງ ທາງອາດຍາກຳ), ການຮູ້ໜັງສື, ການສຶກສາ ແລະ ຄວາມເທົ່າທຽມກັນ ໃນບົດບາດ ຍິງ-ຊາຍ,

(ຕົວຢ່າງພາລະບົດບາດ ແລະ ຖານະບົດບາດຂອງຜູ້ ຍິງໃນສັງຄົມ), ແລະ ສຸດທ້າຍ ແມ່ນການພິຈາລະນາ ດ້ານການເງິນ ໃນຮູບແບບຂອງລາຍຮັບ ແລະ ການ ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບສົມບັດ.

ການວັດແທກສິ່ງດັ່ງກ່າວ ແລະ ມາດຖານທີ່ພົວ ພັນ ໄດ້ນຳເອົາປະລິມະສານກັນ ແລະ ດັດປັບໃຫ້ ເປັນລະບົບ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຕົວເລກອັນດຽວ ທີ່ສາມາດ ນຳມາຈັດລຽງລຳດັບຖານະຂອງຄວາມຍືນຍົງຂອງປະ ເທດນັ້ນໄດ້.

ສິ່ງລວມຈຸດສຳຄັນຕ່າງໆ.

- ຈຸດເລັ່ງຕົ້ນຕໍ ຂອງເສດຖະກິດແບບດັ້ງເດີມ ແມ່ນການຜະລິດ ແລະ ການແຈກຍາຍ ຄວາມຜາສຸກ.
- ຫລັກການແລະການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດເສດຖະ ກິດແບບດັ້ງເດີມ ມອງຂ້າມຫລາຍຢ່າງ ກ່ຽວກັບມູນຄ່າພາຍນອກ (externalized costs) ຂອງວັດວັດຖຸດິບ ທີ່ໄດ້ມາ ແລະ ການຜະລິດສິນຄ້າ. ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍດັ່ງກ່າວ ຖືກ ຮັບພາລະແທນ ຂອງສັງຄົມອື່ນໆ ຜູ້ທີ່ອາດ ຈະ ຫຼື ບໍ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ຫຼື ມີ ສ່ຽງ ໃນການຕັດສິນບັນຫາ ກັບການກະທຳ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.
- ໃນໄລຍະຜ່ານມາ, ການພັດທະນາ ໄດ້ນຳ ໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແບບບໍ່ຍືນ ຍົງ, ແຕ່ໄດ້ພິຈາລະນາ “ເສດຖະກິດ” ແລະ ປະສິດທິພາບ ໂດຍມາຕະຖານແບບດັ້ງ ເດີມ.
- ຜູ້ທີ່ທຸກຍາກ ແມ່ນໄດ້ຖືກຈຳກັດຂອບເຂດ ໃນ ຫລາຍຮູບແບບ ຂອງການພັດທະນາ.
- ບັນຫາຫຼັກການ ຂອງຜູ້ທຸກຍາກ ແມ່ນ ການມີຊີວິດເພື່ອຢູ່ລອດໃນແຕ່ລະວັນ ແລະ ຄວາມປອດໄພ; ເຂົາເຈົ້າບໍ່ໄດ້ມີໂອກາດຈະ ຮັກສາຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຈຳກັດໄວ້ ສຳລັບ ຄວາມຈຳເປັນໃນຕໍ່ໜ້າ.

- ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ສາມາດບັນລຸໄດ້ ດ້ວຍບັດໃຈຫຼັກ 3 ຢ່າງ ຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຄື: ດ້ານເສດຖະກິດ - ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ແມ່ນອີງໃສ່ຕົ້ນທຶນ ທາງທຳມະຊາດ ສ່ວນໜຶ່ງຄື: ຊັບພະຍາກອນ ດິນ, ນ້ຳ, ອາກາດ ຊຶ່ງຕ້ອງໄດ້ຮັບການປົກປັກຮັກສາ ບໍ່ໃຫ້ເສຍຖິ້ມໄປ.
- ການຮັກສາຊັບພະຍາກອນຕ່າງໆ ບາງຄັ້ງ ສາມາດປັບປຸງໄດ້ໂດຍການກະຈາຍອຳນາດການຄຸ້ມຄອງໃຫ້ທ້ອງຖິ່ນດ້ວຍຄວາມລະມັດລະວັງ. ຫລັກການຂອງຄວາມຍືນຍົງ ມີຄວາມສອດຄ່ອງກັບ ທິດສະດີ ຂອງພຸດທະສາດສະໜາ ໃນບັນດາປະເທດພາຄີ ອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ.
- ດັດສະນີການພັດທະນາ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງ ອາດເປັນຕົວຊີ້ບອກ ທີ່ເປັນປະໂຫຍດ ເຖິງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແລະຄວາມຄືບໜ້າຂອງປະເທດ ທີ່ຈະກ້າວເດີນເຂົ້າສູ່ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.